

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 455/2020-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duřu a Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Tomášom Sninčákom, PhD., Hlboká cesta 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 172/2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 172/2017 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 172/2017 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré jej je Okresný súd Piešťany p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 562,86 € (slovom päťstošesťdesiatdva eur a osemdesiatšesť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Tomáša Sninčáka, PhD., Hlboká cesta 7, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania, sťažostná argumentácia a rekapitulácia vyjadrení účastníkov konania

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal 22. septembra 2020 na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 172/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka je v napadnutom konaní v postavení navrhovateľky a domáha sa zvýšenia výživného na [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletá“), proti otcovi maloletej [REDAKOVANÉ] (ďalej len „otec“)]. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti nie je už dlhšie ako 3 roky rozhodnuté. Okresný súd konal od začiatku s prietahmi a konanie predlžovalo aj jeho nevysporiadanie sa s námietkami sťažovateľky k nekonaniu kolízneho opatrovníka. Prietahy vznikajú neodôvodneným vykonávaním dôkazov nepodstatných pre rozhodnutie a ignorovaním rozhodujúcich dôkazných prostriedkov. Počas celého konania okresný súd nevykonával riadne výsluch sťažovateľky, čím jej odňal možnosť konať pred súdom. Dokazovanie nevykonával spravodlivo vo vzťahu k preukázaniu majetkových pomerov sťažovateľky a pomerov otca maloletej. Sudca požadoval preukazovanie majetkových pomerov v roku 1998 zosnulého manžela sťažovateľky, čo nemá žiadnu relevanciu so zvýšením výživného pre maloletú,

ktorá sa narodila dlho po tom a ktorej otcom je iný muž. Vo veci bolo vykonaných mnoho úkonov, viaceré s priet'ahmi.

3. S'ťažovateľka podala námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyni a kolíznemu opatrovníkovi odôvodnenú podaním podnetu verejnej ochrankyni práv na priet'ahy v konaní, ktorá v postupe okresného súdu deklarovala priet'ahy. Pochybenie súdu vidí s'ťažovateľka tiež v nedostatočnom štúdiu spisu, zodpovedné osoby boli na pojednávaní nedostatočne pripravené. Dĺžka napadnutého konania nie je závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Vec podľa s'ťažovateľky nie je komplikovaná na posúdenie, rozsah dokazovania svojou šírkou nevyžaduje také dlhé obdobie konania. V správaní s'ťažovateľky v napadnutom konaní nemožno zohľadniť žiadnu významnú okolnosť na jej ťarchu. S'ťažovateľka aj odporca v konaní postupovali v zmysle zákona, zúčastňovali sa na úkonoch súdu a poskytovali mu potrebnú súčinnosť. Nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, súd nevykonával úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty s'ťažovateľky. Konanie nie je ani po 3 rokoch vo veci samej právoplatne rozhodnuté, čo možno považovať za nezlučiteľné s imperatívom čl. 48 ods. 2 ústavy.

4. Požadované primerané finančné zadosťučinenie s'ťažovateľka odôvodnila právnou neistotou, zmenou pomerov na strane maloletej (zvyšovaním nákladov) počas nečinnosti súdu a nedostatkom finančných prostriedkov s'ťažovateľky na zabezpečenie riadnej výživy maloletej. Nekonaním súdu došlo k zásahu do osobnostných práv s'ťažovateľky, keď bola v situácii, v ktorej nedokázala zabezpečiť dostatočnú výživu pre svoje dieťa. Priet'ahmi s'ťažovateľke vznikla značná ujma, pretože ku dňu spísania ústavnej s'ťažnosti nedošlo k zvýšeniu výživného na maloletú. Spor o zvýšenie výživného medzi s'ťažovateľkou a otcom maloletej vedie ku konfliktom medzi nimi a dohoda medzi nimi nie je možná.

5. Na základe uvedených skutočností s'ťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal nález, že okresný súd v napadnutom konaní svojím postupom porušil s'ťažovateľkou označené základné právo. Navrhla prikázať okresnému súdu konať vo veci návrhu na zvýšenie výživného maloletej bez zbytočných priet'ahov. Ďalej navrhla priznať

primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 € a uložiť okresnému súdu povinnosť zaplatiť ho s'ťažovateľke. Napokon žiadala priznať náhradu trov právneho zastúpenia.

6. Po prijatí ústavnej s'ťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k ústavnej s'ťažnosti a oznámenie, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu podaním sp. zn. Spr 420/20 z 9. októbra 2020 oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci. Uviedol podrobné označenie listín nachádzajúcich sa v spise, úkonov súdu a podaní účastníkov konania. Namietal výšku primeraného finančného zadost'učinenia ako neprimeranú vzhľadom na predmet sporu. S'ťažnosť na prieťahy v napadnutom konaní neviduje. Z prehľadu úkonov by mohla vyplývať nečinnosť približne 8 mesiacov od podania návrhu, keď však súd konal a vykonával procesné úkony podľa § 167 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), ktoré nemôže obísť. Pripojil vyjadrenie zákonnej sudkyne Mgr. Andrey Hadnagyovej z 9. októbra 2020 a spisový materiál.

6.1 Zákonná sudkyňa uviedla, že od podania návrhu 7. novembra 2017 do predloženia jej spisu 20. júna 2018 boli vykonávané úkony podľa § 167 a nasl. CSP. Termín pojednávania nariadila 12. júla 2018 na 25. október 2018 s prihliadnutím na skôr nariadené pojednávania v iných veciach, na nutnosť zabezpečenia ďalších dôkazov i na čerpanie riadnej dovolenky v označenom období v auguste 2018. V čase nariadenia pojednávania bolo v senáte 9 viac ako 280 nevybavených vecí, z toho viac ako 220 nerozhodnutých vecí, všetko z agendy P, Pc a Ps. S'ťažovateľka k návrhu priložila obsiahly dôkazný materiál – 3 kusy A3 blokov, v ktorých sa nachádzali rôzne pokladničné doklady, faktúry a iné doklady. Pojednávanie 25. októbra 2018 trvalo jednu hodinu do 14.00 h a skončené bolo z dôvodu iného pojednávania nariadeného na 13.45 h. S'ťažovateľka predniesla prostredníctvom advokátky návrh, doplnila ho a vyjadril sa k nemu otec maloletej. Súd vykonal dokazovanie, s'ťažovateľka vzniesla návrhy na doplnenie dokazovania. Vzhľadom na obsiahle, avšak vecné vyjadrenia s'ťažovateľky muselo byť pojednávanie odročené na 7. február 2019 (chybne bolo uvedené 2020) na doplnenie dokazovania výsluchom rodičov i doloženými rozsiahlymi listinnými dôkazmi predloženými matkou s prihliadnutím na skôr nariadené termíny, na štátne sviatky

(30. októbra 2019 a 1. novembra 2019), na stretnutie „P“ sudcov od 19. do 20. novembra 2018, na školenie od 3. do 5. decembra 2018, na čerpanie riadnej dovolenky od 27. decembra 2019 do 6. januára 2019 a na počet nevybavených vecí (313), z toho viac ako 242 nerozhodnutých.

6.2 Pojednávanie 7. februára 2019 trvalo od 9.30 h do 10.51 h, pretože v ten deň nasledovalo ďalšie pojednávanie nariadené na 10.15 h. Počas neho bolo vykonané obsiahle dokazovanie, bola vypočutá sťažovateľka, preto nie je pravdou, že nebola vypočutá. Došlo k jeho odročeniu na 14. máj 2019 na účely výsluchu otca a na vykonanie ďalších (neúplných) dôkazov, resp. pre urgenciu tretej osoby. Účastníkom bolo oznámené, že vo veci bude rozhodnuté v prípade nevznesenia ďalších návrhov na doplnenie dokazovania. Zákonná sudkyňa čerpala dovolenku od 25. februára 2019 do 1. marca 2019, zúčastnila sa stretnutia „P“ sudcov od 25. do 26. marca 2019, nasledovalo veľkonočné obdobie od 18. do 22. apríla 2019, ako aj celokrajové školenie od 24. do 26. apríla 2019. V danom čase bolo v senáte viac ako 270 nevybavených vecí, z toho viac ako 195 nerozhodnutých.

6.3 Pojednávanie 14. mája 2019 trvalo od 10.50 h do 11.45 h, boli vykonané novo predložené dôkazy účastníkov. Obaja rodičia prejavili záujem o dohodu, ku ktorej však nedošlo. Vzhľadom na uplynulý čas a nevykonanie výsluchu otca bolo pojednávanie odročené na 13. jún 2019. Sťažovateľka doložila 10. júna 2019 opätovne nové dôkazy (spolu 55 listov) a nebol priestor na ich oboznámenie počas pojednávania. Pojednávanie 13. júna 2019 bolo odročené zastupujúcou sudkyňou z dôvodu dočasnej práceneschopnosti zákonnej sudkyne (10. až 19. júna 2019), od 24. júna 2019 do 5. júla 2019 čerpala sudkyňa riadnu dovolenku. Nie je pravdou, že pojednávanie prebehlo bez prítomnosti účastníkov konania. Odročené bolo na prvý voľný termín 10. október 2019 s prihliadnutím na skôr nariadené pojednávania, na čerpanie riadnej dovolenky od 12. do 30. augusta 2019 a počet nevybavených (212) a nerozhodnutých (171) vecí. Sťažovateľke to bolo oznámené podaním z 21. augusta 2019. Pojednávanie 10. októbra 2019 bolo odročené bez prejednania veci na základe odôvodneného návrhu sťažovateľky na 5. december 2019. Pojednávanie 5. decembra 2019 trvalo od 13.45 h do 15.12 h, keď súd vypočul otca. Pojednávanie bolo opätovne odročené pre predloženie návrhu na vykonanie ďalšieho dokazovania sťažovateľkou 3. decembra 2019 a nemožnosť získania dôkazov do termínu pojednávania

s prihliadnutím na vzájomné spochybňovanie viac-menej každého tvrdenia účastníkmi a na skutočnosti zistené z výsluchu otca. Pojednávania bolo odročené na 4. február 2020 s prihliadnutím na iné pojednávania, na preventívnu rehabilitáciu od 16. decembra 2019 do 20. decembra 2019 a čerpanie dovolenky od 23. decembra 2019 do 6. januára 2020.

6.4 Pojednávania 4. februára 2020 bolo odročené bez prejednávania veci na 12. marec 2020 pre vznesenú námietku zaujatosti proti kolíznemu opatrovníkovi. Na námietku zaujatosti proti sudkyňi súd neprihliadol. K odročeniu pojednávania sudkyňa uviedla, že jej práca sudcu pozostáva z vedenia pojednávania 2x týždenne po 5 až 6 pojednávanií denne (od 8.45 h do 15.00 h, v 90 % nepretržite s výnimkou obednej prestávky). Bežne pri uvedenom zaťažení jej pojednávanie trvá 45 minút a keďže ide iba o poručenské veci, nemôže v prípade predĺženia pojednávania uprednostňovať jedných účastníkov konania na úkor iných, resp. na úkor zdravia (svojho a svojej asistentky). Na pojednávania sa sudkyňa pripravuje v pondelok a stredu štúdiom spisov, čo trvá v tomto prípade viac hodín (ide o 582 listov, v súčasnosti 607, resp. 779, pripojených je viac ako 5 spisov, z ktorých má jeden viac ako 500 strán, ďalší viac ako 160 listov a ďalší viac ako 636 listov). Zostáva jej tak v týždni jeden deň na písanie rozsudkov v lehote 10 kalendárnych dní (z toho 6 pracovných, ak vec rozhodne vo štvrtok, pričom počas nich aj pojednáva a pripravuje sa na pojednávanie), na písanie neodkladných opatrení (5 až 6 návrhov je bežne na lehote), pri ktorých je niekedy lehota na nariadenie 7 kalendárnych dní. Táto agenda je psychicky veľmi náročná, rodičia prichádzajú väčšinou rozhádaní, k čomu prispieva aj zastúpenie advokátmi. Odročenie pojednávania bolo podľa nej vždy riadne odôvodnené a dôvodné.

6.5 Žiadosti sťažovateľky o rýchle konanie sú neuskutočiteľné pre uvedené dôvody, ako aj pre opakované predkladanie rozsiahlych návrhov na doplnenie dokazovania pred termínom pojednávania, s ktorými sa súd musí procesne vysporiadať, posúdiť ich relevanciu a to, či ich vykoná. Súd využil aj inštitúty na zrýchlenie konania, nebol ale dôvod na uloženie poriadkových opatrení. Sudkyňa upriamila pozornosť na preťaženosť senátu, na ktorú upozorňuje od roku 2009, poukazujúc na nedostatočné personálne obsadenie (najmä roky 2015 až máj 2019), nerovnomerné zaťaženie i na vyše päťtisíc „Er“ vecí pridelených v senáte v období začatia napadnutého konania. Na záver uviedla, že bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom z 12. marca 2020.

7. Podaním zo 14. októbra 2020 vyzval ústavný súd právneho zástupcu sťažovateľky na repliku k vyjadreniu okresného súdu. Ten vo vyjadrení z 26. októbra 2020 uviedol, že sťažovateľka netrvá na ústnom pojednávaní. Obsiahlosť spisu podľa nej nemôže ospravedlniť nečinnosť zákonnej sudkyne a (ne)orientáciu sa v spise. Sťažovateľka tvrdí, že sudkyňa sa neoboznámila ani len s poslednými stranami spisu pred konkrétnym pojednávaním, o čom svedčí opakované dopytovanie sa dôkazov. Tie už boli doložené v spise a pri upozornení sudkyne sa táto tvárila prekvapene (o poberaní dôchodku sťažovateľkou, o príjme otca). Sťažovateľka súdu predložila aj prehľad doložených a tvrdených skutočností, sudkyňa sa s ním však nestihla vysporiadať. Počet strán spisu je preto aj dôsledkom nedostatočného štúdia a vedenia konania v rozpore so zásadami Civilného sporového poriadku a zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CMP“). Paradoxne vyznieva podľa sťažovateľky tvrdenie sudkyne, že plánovala rozhodnúť už v júni 2019, pričom k rozhodnutiu došlo zhruba rok po tom. Pojednávania boli vedené neštandardným spôsobom tak, že počas nich dochádzalo k štúdiu spisu. Na prvých troch predkladala sudkyňa spis na štúdium účastníkom konania (čo nemá oporu v procesnom predpise a k čomu mohlo dôjsť mimo pojednávania) a následne po 45 minútach došlo k odročeniu z dôvodu vypršania času bez umožnenia sťažovateľke vyjadriť sa.

7.1 Sťažovateľka súhlasila s vyjadrením sudkyne, že jej výsluch začal 7. februára 2019. Bol však prerušený „vypršaním času“, keďže znova bol počas pojednávania študovaný spis, výpoveď tak trvala 10 minút a k dopočutiu na ďalšom pojednávaní nedošlo, a preto trvá na tvrdení, že nebola riadne vypočutá v plnom rozsahu, hoci ide o konanie, kde má súd hľadať materiálnu pravdu. Sťažovateľka nesúhlasila s vyjadrením sudkyne, že 14. mája 2019 bol medzi účastníkmi náznak uzatvorenia dohody, pretože otec o dohodu nemal nikdy záujem na rozdiel od sťažovateľky. Zákonná sudkyňa sa nesprávava štandardne a snažila sa dohodou určiť vyživovaciu povinnosť bez prihliadania na dôkazy. V konečnom dôsledku je určené výživné nižšie ako výživné určené pred 15 rokmi.

7.2 Podľa sťažovateľky pojednávanie 13. júna 2019 riadne prebehlo za prítomnosti inej zákonnej sudkyne a bez účastníkov konania, po čom nasledovala reakcia sťažovateľky vedeniu okresného súdu s poukazom na neúmerné predlžovanie konania, čím poukázala na prieťahy. Sudkyňu žiadala o konanie veci 28. januára 2019 a na predsedu súdu sa obrátila

27. júna 2019 so žiadosťou o nariadenie termínu pojednávania, namietajúc prietahy v konaní, i žiadosťou doručenou 6. augusta 2019. Odpoveď jej prišla až na poslednú žiadosť. Sťažovateľka priznáva odročenie pojednávania z 10. októbra 2019 na jej žiadosť, ale uvádza, že hneď žiadala o najskoršie nariadenie termínu, čo súd vykonal až o 2 mesiace. K tvrdeniu zákonnej sudkyne o nutnosti doplniť dokazovanie po výsluchu otca uviedla, že jej nebohý manžel zahynul niekoľko rokov pred narodením maloletej, skúmanie jeho pomerov i príjmov nemalo nič spoločné s výživným, pričom na druhej strane okresný súd neskúmal bližšie príjem a výdavky rodiny otca.

7.3 Sťažovateľka žiadala okresný súd, aby sa zaoberal predloženými dokladmi o výdavkoch na maloletú, ktoré jej sudkyňa vrátila späť bez zaoberania sa nimi. Sudkyňa sa pritom stotožnila s vyjadreniami otca bez relevantných dôkazov. Sťažovateľka podala v decembri 2019 podnet na prietahy v konaní verejnej ochrankyni práv (tá mala jednoznačne poukázať na prietahy zo strany súdu), zákonná sudkyňa sa k doručenej výzve dodnes nevyjadrila. Sťažovateľka nesúhlasila s vyjadrením sudkyne z tretej strany jej vyjadrenia, ktoré na ňu pôsobí rušivo, prehľbuje jej pocit nespravodlivosti, keď pre ňu a jej dcéru dôležitá vec rozhodujúca pre ich dôstojný život je súdom braná ako 45-minútová záležitosť. Konanie nepovažuje za komplikované, neboli ani rozsiahle návrhy na doplnenie dokazovania, sťažovateľkou predkladané dôkazy rozporoval (bez dôkazov) iba otec a následne žiadal vykonávať irelevantné skutočnosti.

7.4 Návrh na vydanie neodkladného opatrenia (podaný pred vyhlásením rozsudku) sťažovateľka vzala späť, pretože nechcela ďalej naťahovať konanie a sudkyňa ju upozornila na predĺženie konania v prípade trvania na ňom. Ďalej sťažovateľka polemizovala so správnosťou odôvodnenia rozsudku, upozornila na nevypočutie maloletej. Napokon sťažovateľka považovala požadovanú výšku odškodnenia za opodstatnenú s ohľadom na prejednávanú vec výživného, na nutnosť žiť na hranici životného minima, na vyjadrenie zákonnej sudkyne a nekonanie súdu.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil

v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv uvedených v bode 1.

II.

Obsah súdneho spisu v napadnutom konaní

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a zo zapožičaného spisu okresného súdu ústavný súd zistil tento priebeh a stav napadnutého konania:

- 7. novembra 2017 – návrh na zvýšenie výživného pre maloletú zo sumy 99,58 € na sumu 350 €;

- 10. novembra 2017 – lustrácie účastníkov;

- 27. novembra 2017 – referát vyššieho súdneho úradníka (ďalej len „VSU“) na pripojenie spisu sp. zn. 12 P 84/2011;

- 29. novembra 2017 – referát VSU na ustanovenie kolízneho opatrovníka, doručenie návrhu, poučení a výzvy na vyjadrenie;

- 3. januára 2018 – vyjadrenie otca maloletej;

- 2. februára 2018 – referát súdnej tajomníčky na doručenie vyjadrenia otca sťažovateľke, kolíznemu opatrovníkovi s možnosťou vyjadriť sa, realizovaný 6. marca 2018;

- 27. apríla 2018 – replika sťažovateľky k vyjadreniu otca;

- 15. mája 2018 – referát súdnej tajomníčky na doručenie vyjadrenia sťažovateľky otcovi a kolíznemu opatrovníkovi s možnosťou vyjadriť sa;

- 28. mája 2018 – nahliadnutie do spisu sťažovateľkou;

- 18. júna 2018 – vyjadrenie otca;

- 12. júla 2018 – referát sudkyne na nariadenie pojednávania 25. októbra 2018, vyzvanie rodičov na predloženie dôkazov o svojich pomeroch, príjmoch, výdavkoch;

- 10. októbra 2018 – predloženie dôkazov otcovi;

- 17. októbra 2018 – predloženie dôkazov sťažovateľkou;

- 25. októbra 2018 – pojednávanie vo veci samej, oboznámenie s pripojenými spismi sp. zn. 12 P 84/2011 a 3 P 174/2008, odročené na 7. február 2019;

- 29. októbra 2018 – referát sudkyne na vyzvanie sťažovateľky, lustrácie;

- (bez dátumu) odpoveď sťažovateľky;
- 8. novembra 2018 – návrh otca na vykonanie dôkazov (vyžiadanie od sťažovateľky);
- 12. decembra 2018 – návrh sťažovateľky na vykonanie dôkazov (vyžiadanie od otca);
- 19. decembra 2018 – nahliadnutie do spisu sťažovateľkou;
- 3. januára 2019 – vyjadrenie otca o príjme, návrhy na vykonanie dôkazov;
- 23. januára 2019 – referát sudkyne na vyžiadanie údajov o účastníkoch, lustrácie;
- 28. januára 2019 – vyjadrenie sťažovateľky k dôkazom a predloženie dokladov o zmene pomerov od pojednávania, žiadosť o neodkladné konanie;
- 5. februára 2019 – odpoveď zamestnávateľa otca, predloženie dokladov sťažovateľkou;
- 6. februára 2019 – odpoveď Sociálnej poisťovne o poberaní dôchodkových dávok;
- 7. februára 2019 – pojednávanie vo veci samej, výsluch sťažovateľky, návrh na vykonanie dôkazov, odpoveď zamestnávateľa manželky otca, odročené na 14. máj 2019, referát na vyžiadanie dôkazov;
- 8. februára 2019 – odpoveď Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad práce“);
- 14. februára 2019 – predloženie dôkazov sťažovateľkou (žaloby a vyjadrenia);
- 18. februára 2019 – predloženie dôkazu sťažovateľky o referencii;
- 29. marca 2019 – návrh otca na vykonanie dôkazov (lustráciami sťažovateľky, vyžiadanim stanovísk od zamestnávateľov);
- 3. apríla 2019 – nahliadnutie sťažovateľky do spisu;
- 26. apríla 2019 – výzva úradu práce na oznámenie údajov o sťažovateľke;
- 29. apríla 2019 – odpoveď úradu práce;
- 30. apríla 2019 – predloženie dokladov a vyjadrenia sťažovateľky;
- 2. mája 2019 – vyjadrenie otca;
- 6. mája 2019 – referát VSU na vyžiadanie údajov zo Sociálnej poisťovne, lustrácie;
- 14. mája 2019 – pojednávanie vo veci samej, dohadovanie o výške výživného, pokračovanie v dokazovaní, predloženie dôkazov sťažovateľkou, odročenie na 13. jún 2019, rodičia mali predložiť dôkazy o zmenách;

- 17. mája 2019 – predloženie dôkazov otcom, odpoveď Sociálnej poisťovne;
- 10. júna 2019 – predloženie dokladov sťažovateľkou, vyjadrenie k dokladom, rozpis výdavkov;
- 13. júna 2019 – odročenie pojednávania pre práceneschopnosť sudkyne na 10. október 2019;
- 27. júna 2019 – žiadosť sťažovateľky o nariadenie pojednávania (e-mail);
- 6. augusta 2019 – žiadosť sťažovateľky o nariadenie pojednávania (e-mail);
- 21. augusta 2019 – referát sudkyne na oznámenie nemožnosti skoršieho termínu;
- (bez dátumu) oznámenie o zmene advokáta sťažovateľky;
- 7. októbra 2019 – žiadosť nového advokáta sťažovateľky o odročenie pojednávania, referát sudkyne na preukázanie, že sťažovateľka trvá na osobnom zastúpení, odpoveď;
- 8. októbra 2019 – úradný záznam o nesúhlase otca s odročením pojednávania, referát sudkyne na oznámenie o uskutočnení nariadeného pojednávania, vyjadrenie sťažovateľky so žiadosťou o odročenie pojednávania;
- 9. októbra 2019 – referát sudkyne na zrušenie pojednávania a nariadenie nového na 5. december 2019, upovedomenie účastníkov;
- 10. októbra 2019 – odročenie pojednávania;
- 28. novembra 2019 – nahliadnutie sťažovateľky do spisu;
- 2. decembra 2019 – predloženie dokladu sťažovateľkou;
- 3. decembra 2019 – vyjadrenie sťažovateľky, návrh na zmenu petitu, návrh na doplnenie dôkazov týkajúcich sa otca, predloženie výpisu výdavkov;
- 5. decembra 2019 – pojednávanie, zmena petitu, výsluch otca, odročenie na 4. február 2020, otec mal predložiť dôkazy o školských výdavkoch detí, súd mal vyžiadať dôkazy o príjmoch otca a manželky otca;
- 23. decembra 2019 – odpoveď zamestnávateľa otca;
- 31. decembra 2019 – odpoveď zamestnávateľa manželky otca;
- 15. januára 2020 – odpoveď zamestnávateľa manželky otca, otec predložil doklady;
- 16. januára 2020 – potvrdenie zamestnávateľa manželky otca;
- 3. februára 2020 – námietka sťažovateľky o zaujatosti sudkyne a kolízneho opatrovníka;

- 4. februára 2020 – pojednávanie, vyhodnotenie námietky zaujatosti sudkyne, odročené na 12. marec 2020 pre vyčkание rozhodnutia o námietke zaujatosti kolízneho opatrovníka;

- 20. februára 2020 – nahliadnutie do spisu sťažovateľkou;

- 7. marca 2020 – návrh sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia;

- 9. marca 2020 – žiadosť sťažovateľky o odročenie pojednávania;

- 10. marca 2020 – referát sudkyne na oznámenie o uskutočnení pojednávania;

- 11. marca 2020 – vyjadrenie úradu práce o neopodstatnenosti námietky zaujatosti;

- (bez dátumu) žiadosť otca o ospravedlnenie neúčasti, súhlas s rozhodnutím bez jeho prítomnosti;

- 12. marca 2020 – pojednávanie, skončenie dokazovania, vyhlásenie rozsudku, referát na predloženie VSU;

- 26. marca 2020 – žiadosť sudkyne o predĺženie lehoty na vypracovanie rozhodnutia, predĺžená do 1. apríla 2020;

- 1. apríla 2020 – úradný záznam o avizovanom späťvzati návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, referát sudkyne na doručenie rozsudku;

- 6. apríla 2020 – referát VSU na ustanovenie kolízneho opatrovníka v konaní o neodkladnom opatrení, výzvy na vyjadrenie sa k späťvzatiu návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia;

- 7. apríla 2020 – doručené späťvzatie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia;

- 8. apríla 2020 – súhlas kolízneho opatrovníka so späťvzatím;

- 9. apríla 2020 – nesúhlas otca so späťvzatím;

- 14. apríla 2020 – odvolanie otca;

- 15. apríla 2020 – uznesenie o zastavení konania o neodkladnom opatrení, referát;

- 27. apríla 2020 – odvolanie sťažovateľky;

- 15. mája 2020 – referát VSU na predloženie súdnej tajomníčke na postup podľa § 373 a § 374 CSP;

- 27. mája 2020 – vyjadrenie otca k odvolaniu sťažovateľky;

- 28. mája 2020 – vyjadrenie kolízneho opatrovníka k odvolaniam;

- 10. júna 2020 – referát súdnej tajomníčky na doručenie vyjadrenia otca sťažovateľke;

- 13. júna 2020 – vyjadrenie sťažovateľky k odvolaniu otca;
- 22. júna 2020 – referát súdnej tajomníčky na vzájomné doručenie vyjadrení;
- 7. júla 2020 – vyjadrenie sťažovateľky;
- 14. júla 2020 – referát súdnej tajomníčky na doručenie vyjadrenia sťažovateľky na vedomie;
- 21. júla 2020 – vyjadrenie otca;
- 5. augusta 2020 – referát súdnej tajomníčky na doručenie vyjadrenia otca na vedomie;
- 10. septembra 2020 – vyjadrenie sťažovateľky;
- 16. septembra 2020 – referát a predkladacia správa;
- 24. septembra 2020 – doručenie spisu Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“).

10. Pokiaľ ide o chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré uviedol predseda okresného súdu, možno konštatovať, že tieto skutkové okolnosti sa spornými nestali a ústavný súd ich považuje za preukázané.

III.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11.1 Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11.2 Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017).

14. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného konania v čl. 17 CSP a v čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku a Civilného mimosporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

15. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona (civilné mimosporové konania) sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Povinnosť súdu konať v civilnom mimosporovom konaní bez prietáhov je vyjadrená napr. aj v § 30 CMP, podľa ktorého po začatí konania postupuje súd v súčinnosti s ostatnými subjektmi konania tak, aby bola vec v čo najkratšom čase prejednaná a rozhodnutá, ďalej v § 31 CMP, podľa ktorého súd pokračuje v konaní, aj keď

sú účastníci nečinní, ale aj v § 34 CMP, ktorým je vylúčená aplikácia ustanovení Civilného sporového poriadku o koncentrácii konania (vrátane sudcovskej koncentrácie konania).

16. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, I. ÚS 54/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

17. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o návrhu s'ťažovateľky smerujúcom proti postupu okresného súdu, ktorým boli podľa nej spôsobené zbytočné priet'ahy, čím malo dôjsť aj k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v napadnutom konaní vedenom okresným súdom o zvýšenie výživného na maloletú.

18. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o zvýšenie výživného pre maloleté dieťa nie je po fatickej ani právnej stránke zložitú, ide o štandardnú a stabilnú súčasť rozhodovacej činnosti prvostupňových súdov. Okresný súd argumentoval rozsiahlosťou spisového materiálu, ako aj pripojených spisov, ktoré si vyžiadali viac času na štúdium. Vo vzťahu k pripojeným spisom by mohla byť táto námietka čiastočne relevantná, avšak len pokiaľ sa s nimi súd oboznámil v nevyhnutnom rozsahu na pojednávaní, resp. v spojitosti s vyhlásením a vypracovaním rozsudku, pretože nemožno rozumne uvažovať o potrebe oboznamovať sa s celým pripojeným spisom pri každom úkone súdu, resp. pred každým pojednávaním. Aj samotný súdny spis napadnutého konania obsahoval v čase vydania rozhodnutia 600 strán, zväčša dôkazov o pomeroch účastníkov, ich príjmoch a výdavkoch. Pritom, ako je ďalej uvedené, časť spisu

obsahuje opakujúce sa listiny, resp. len ich doplnenie vzhľadom na uplynulé obdobie od času ich skoršieho doručenia do spisu, a preto obsiahlosti spisu možno prisúdiť len menšiu váhu.

18.1 Ústavný súd zohľadnil aj predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľku a zdôrazňuje, že vyživovacia povinnosť má priamy vplyv na životnú úroveň maloletej, ide preto o citlivé konanie, v ktorom je potrebné, aby všeobecné súdy pristupovali k zabezpečeniu plynulosti priebehu, efektívnosti a najmä rýchlosti týchto konaní s mimoriadnou zodpovednosťou.

19. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúvanom konaní, ústavný súd zistil, že k predĺženiu konania prispelo aktívne uplatňovanie práv účastníkov konania. Aktívnejšou bola sťažovateľka, viackrát prekladala súdu podania, niekedy aj rozsiahlejšieho rozsahu, návrhy na doplnenie ďalších dôkazov, vyjadrovala sa k dôkazom otca, podala námietku zaujatosti kolízneho opatrovníka, návrh na nariadenie neodkladného opatrenia (ktorý po vyhlásení rozsudku zobrala späť), odvolanie proti vydanému rozsudku i následné vyjadrenia po odvolaní otca. Na výzvy súdu odpovedala, o priebeh konania sa zaujímal, keďže viackrát nahliadala do spisu a apelovala na urýchlenie konania (prvýkrát v januári 2019). Nešlo z jej strany o konanie majúce znaky zneužívania práva, preto vôbec neprichádzala do úvahy možnosť ukladania poriadkových opatrení, ako uvádzala aj zákonná sudkyňa. Napriek tomu si mala byť sťažovateľka vedomá, že vybavenie podaní je spojené s potrebou ich naštudovania, posúdenia ich obsahu a rozhodnutia o nich, čo si vyžaduje svoj čas. Tento čas rozumne potrebný na vykonanie uvedených činností nie je možné bez ďalšieho označiť ako nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť súdu, keďže ide o objektívnu okolnosť vyplývajúcu z obmedzení daných dostupnými prostriedkami.

19.1 Sťažovateľke však možno pričítať zavinenie odročenia pojednávani z 10. októbra 2019 (trvala na účasti nového advokáta, ktorý sa nemohol dostaviť) a zo 4. februára 2020 (pre námietku zaujatosti).

20. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj tretím kritériom, teda postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Hneď na začiatok konštatuje, že celkové trvanie konania v čase

podania ústavnej sťažnosti (2 roky a 9 mesiacov) možno vzhľadom na povahu veci považovať už samo osebe za neprimerané.

20.1 Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní dospel k záveru, že sa nevyskytli väčšie obdobia nečinnosti úplne bez úkonov súdu, ktoré by narušili plynulosť konania. Vytknúť možno okresnému súdu väčší časový odstup medzi pojednávaniami 13. júna 2019 a 10. októbra 2019. Neprimerane dlho okresnému súdu trvala príprava na predloženie spisu krajskému súdu po podaní odvolaní sťažovateľky a otca (5 mesiacov).

21. Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, pre ktoré sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

21.1 Práve nesústredenosť a neefektívnosť postupu okresného súdu poznačili napadnuté konanie takým spôsobom, že v ich dôsledku vznikli zbytočné prietahy. Rámčovo je potrebné uviesť, že prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo takmer rok po podaní návrhu, celkovo sa uskutočnilo 5 pojednávaní vo veci. Aj pri najväčšom možnom zohľadnení procesnej aktivity účastníkov a rozsahu spisového materiálu malo byť konanie vedené takým spôsobom, aby vo veci samej bolo rozhodnuté skôr než po 2 rokoch a 4 mesiacoch od začatia konania.

21.2 V súvislosti s naznačenou procesnou aktivitou sťažovateľky ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, z ktorej vyplýva, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 865/2014, II. ÚS 623/2016). Lenže ani prípadné prietahy spôsobené účastníkom konania nezabavujú súd povinnosti využiť všetky mechanizmy na zaistenie urýchleného prerokovania veci (pozri napr. rozsudok ESĽP vo veci Havlíčková proti Českej republike zo 14. 2. 2006, č. 28009/03, bod 27 alebo Karasová proti Českej republike z 30. 11. 2004, č. 71545/01, bod 29).

21.3 Ako z prehľadu procesných úkonov vyplýva, okresný súd ich vykonal značné množstvo v pomerne pravidelných časových odstupoch, čo ale môže naznačovať v spojení so skutočnosťami uvedenými v bode 21.4 nedostatok dôrazu smerom k meritórnemu rozhodnutiu a odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania.

21.4 V napadnutom konaní súd zbytočne vykonával niektoré procesné úkony samostatne (jednotlivo), opakovane žiadal rovnaké údaje o účastníkoch, ponechával dlhý, resp. časovo neobmedzený priestor (akoby vyčkávanie) na dopĺňanie ďalších dôkazov. Napríklad výzva úradu práce na oznámenie údajov o sťažovateľke bola realizovaná referátom z 23. januára 2019, opakovane 7. februára 2019 a následne 26. apríla 2019, teda súd žiadal o to isté, čo sa už od 8. februára 2019 nachádzalo v spise. Ďalším príkladom nesústredenosti je postup po podaní návrhu na vykonanie dôkazu otcom 3. januára 2019, po ktorom nasledovala 23. januára 2019 výzva, ktorej však súd nevenoval dostatočnú pozornosť, aby zodpovedala návrhu, následkom čoho bola až referátom zo 6. mája 2019 zo Sociálnej poisťovne vyžiadaná informácia o úrazovej rente poberanej sťažovateľkou. V konečnom dôsledku k predĺženiu konania došlo opakovaním dôkazov z dôvodu uplynutia času (napríklad otec predložil doklady o svojich príjmoch v októbri 2018, vo februári 2019 boli predložené doklady o príjme otca i jeho manželky, čo sa opakovalo v decembri 2019).

21.5 Ústavný súd preto uzatvára, že pre plynulejší priebeh mal súd koncentrovať viaceré úkony s ohľadom na procesné návrhy účastníkov a zabezpečiť dostatočný časový rámec na vykonanie dokazovania na nariadených pojednávaniach. Mal sa zamerať nie na početnosť úkonov, ale na ich kvalitu. Opačný postup premietnutý v napadnutom konaní do celkovej dĺžky konania preto jednoznačne vypovedá o neefektívnosti a nesústredenosti v činnosti okresného súdu. Okresný súd nevyužil prostriedky dané mu procesným predpisom na zabezpečenie, aby ochrana práv sťažovateľky bola účinná a rýchla. Všetky uvedené okolnosti viedli ústavný súd k záveru o tom, že postup okresného súdu v okolnostiach tohto prípadu vykazuje znaky nesústredenosti, neefektívnosti a v konečnom dôsledku zbytočných prietahov, ktoré dosahujú až ústavnoprávnu intenzitu.

22. Argumentáciu zákonnej sudkyne okresného súdu vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti o jej dlhodobej značnej pracovnej vyťaženeosti nemohol ústavný súd, poukazujúc na svoju štandardnú judikatúru (napr. I. ÚS 38/03, III. ÚS 155/2010), uznať, pretože

námietka neprimeraného zaťaženia pri vybavovaní agendy nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

23. Ústavný súd nemohol vzhľadom na doterajšiu dĺžku namietaného konania, predmet sporu, jeho význam pre sťažovateľku považovať postup okresného súdu za súladný so základným právom sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, preto vyslovil, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

24. Niektoré námietky sťažovateľky sa týkali správnosti postupu, resp. rozhodnutí okresného súdu (rozsudku, jednotlivých procesných rozhodnutí), vyslovenia nesúhlasu s vyjadreniami sudkyne, posúdenia relevancie navrhovaných dôkazov, spôsobu vykonávania dôkazov, nezaobrerania sa dôkazmi. Tieto námietky však nie je možné zásadne zohľadniť z pohľadu označeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ale len ako podpornú argumentáciu a vyslovenie názoru. Časť z nich by bolo možné posúdiť z pohľadu iných práv (právo na súdnu ochranu), ktorých porušenie však nebolo namietané v ústavnej sťažnosti.

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

25. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

26. V nadväznosti na výrok o porušení označených práv a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke preto ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, zohľadňujúc skutočnosť, že vec toho času nie je právoplatne skončená a že sa nachádza na krajskom súde. Po vrátení spisu okresnému súdu bude tento (bez ohľadu na to, ako krajský súd rozhodne) ešte vykonávať ďalšie úkony.

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27.1 Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

28. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, svoju žiadosť riadne odôvodnila (bod 4).

29. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

30. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02, II. ÚS 67/03).

31. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k záveru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky (predmet sporu a význam napadnutého konania pre sťažovateľku, správanie sťažovateľky pri uplatňovaní a bránení svojich práv, čas nečinnosti a neefektívnej činnosti súdu, mieru zavinenia okresného súdu) považuje za primerané vo výške 500 €, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu. Ústavný súd pritom prihliadol aj na to, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (napr. II. ÚS 67/03). Vo zvyšnej časti jej žiadosti ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku nálezu). Ústavný súd vychádzal pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia zo svojej judikatúry (napr. III. ÚS 72/2019, I. ÚS 10/2018, IV. ÚS 273/2020 a II. ÚS 399/2018).

32. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

VI.

Náhrada trov konania

33. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trov konania. Ústavný súd vyhovel ústavnej sťažnosti sťažovateľky, preto je dôvod na rozhodnutie aj o náhrade trov konania, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

34. Ústavný súd zastáva názor, že podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách

advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) patrí sťažovateľke, vychádzajúc z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2019 vo výške 1 062 € a zo skutočnosti, že predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi, náhrada trov konania za tri úkony právnej služby v hodnote 177 €, ktoré podľa obsahu spisu právny zástupca preukázateľne vykonal v roku 2020 – 1. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom podľa § 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky, 2. písomné podanie na súde – ústavná sťažnosť podľa § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky, 3. písomné podanie na súde – vyjadrenie podľa § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky. Zároveň mu patrí režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 31,86 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom v celkovej sume 562,86 € (531 € + 31,86 €), pretože ústavný súd nepovažoval za preukázané, že právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty podľa § 18 ods. 3 vyhlášky.

35. Náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

36. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu